

Așa și nu altfel

UN INTERVIU CU SCRITORUL FLORIN BICAN

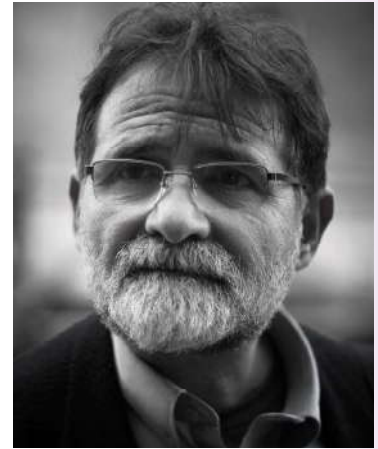
De când vorbesc caii năzdrăvani? Dintotdeauna? Și cine are răbdare să-i asculte?

Caii năzdrăvani vorbesc din ziua în care a făcut Dumnezeu fiarele sălbatice după felul lor, și animalele domestice după felul lor, și toate târâtoarele pământului după felul lor. Și a întrebat calul: „Calule, mănânci ovăz?“ Și calul a răspuns: „Da!“ Și a văzut Dumnezeu că este bine. Putem, așadar, spune că, cel puțin în ceea ce ne privește, caii vorbesc dintotdeauna – ei au fost creați înaintea noastră. Noi am fost creați cu răbdarea de a-i asculta și cu capacitatea de a-i înțelege. Cu timpul, ne-am pierdut însă această răbdare și, odată cu ea, și capacitatea de a comunica verbal cu caii (și nu numai cu ei). Ceea ce a atras după sine și pierderea capacității cailor de a comunica prin grai omenesc.

De ce ați scris o carte în care caii din povești, de regulă apariții de plan secund, au devenit personaje principale?

Dintr-o pornire justițiară. Caii din poveștile citite în copilărie mi se păreau eroii de drept ai acelor narațiuni. Bipedul care-i călărea nu făcea decât să profite de înzestrările lor. Prin forțe proprii, respectivul biped nu numai că nu ar fi ajuns la destinație – necum să se mai și întoarcă

teafăr de acolo – dar nici nu ar fi făcut față probelor de pe traseu. Înainte chiar de plecarea de acasă, care generează aventura, calul este cel care-l consiliază pe „erou“ cu privire la garde-

roba de călătorie și la armamentul din dotare. Unde mai pui că eroul face inițial fițe, strâmbând din nas la camuflajul de mârțoagă al calului ce i se oferă, ba-l mai și pocnește cu frâul peste ochi. Iar calul nu se supără – după ce-i face pedantului erou un tur de univers, cât să-i arate de ce-i în stare el, calul, și de ce nu-i în stare el, eroul, își oferă necondiționat serviciile. Eroul nu știe încotro și pe unde s-o ia, calul se face GPS pentru el. Eroului nu i-ar ajunge o viață de om să parcurgă spațiile neeuclidiene ale poveștii, calul se teleportează prin ele – cu eroul în spinare – în câteva clipe. Eroul e pe cale să fie anihilat de oponent, calul îl salvează. Iar când eroul triumfă în sfârșit, nu-i zice calului nici mersi, nici... paște, murgule, iarbă verde. Îl abandonează pur și simplu și primește singur felicitările. Să ne gândim puțin la Harap Alb...

MAEȘTRII POVESTITORI

Discursul lui este eminent defetist. De câte ori îl trimite Spânul într-o misiune, o dă pe emo: prima lui reacție e să se sinucidă. Trebuie să intervină calul să facă psihoterapie. Și după ce că-l scoate tot timpul din belea, bietul cal i se mai și adresează reverențios, cu „Stăpâne“. Păi să fi avut eu un cal de-ăsta, mă gândeam în copilărie, i-aș fi zis eu lui cel puțin „nene“ și m-aș fi afișat cu el peste tot. Asta am încercat să fac în *Și v-am spus povestea așa* – să repar nedreptatea rolului secundar atribuit cailor, aducându-i în prim-plan, punând pe ei lumina reflectoarelor, dându-le microfonul și lăsându-i să spună povestea din perspectiva lor, făcând astfel *dezvăluiri* asupra episoadelor pe care narațiunea fixată pe erou tinde să le treacă cu vederea. Alături de cai, am încercat în această

carte să aduc în prim-plan și personajul feminin, la rândul său condamnat să figureze în planul secund al basmelor. Am încercat, deci, să fiu justițiar până la capăt.

Câți cai fermecați ați întâlnit până acum și care v-a plăcut cel mai mult?

Întâlnirile mele cu cai fermecați s-au petrecut exclusiv pe câmpii literaturii, pe care-mi place să-i bat într-un abandon total. Mă tem că dacă încerc să fac o listă cu ei, o să-l uit pe vreunul. Dar caii fermecați sunt înțelegători și mă vor ierta. Aș începe cu Pegas, pentru că, deh, se află, vrem nu vrem, la originea cailor fermecați din literatură. Aș continua cu caii vorbitori din basmele noastre, unde, indiscutabil, favoritul meu este calu' lu' Harap Alb. Urmează, menționați absolut la întâmplare, calul Suru din abecedarul meu, calul Fury, din serialul cu același nume, pe care-l vedeam cam tot în perioada abecedarului, Mister Ed, calul vorbitor dintr-un alt serial văzut tot pe-atunci, calul lui Pippi Șosețica, calul lui Atreyu, Artax, din cartea lui Michael Ende *Povestea fără sfârșit*, Binky, pe care călărește Moartea în romanele lui Terry Pratchett din seria *Discworld*, Boxer, Mollie, și Clover, din *Ferma animalelor* a lui George Orwell, Bree Hee Hinny Brinny Hoohy Hah din *The Horse and His Boy* de C.S. Lewis, Traveller, calul favorit al generalului Robert E. Lee, care ne relatează din perspectiva lui Războiul Civil din America în romanul istoric *Traveller* de Richard Adams, Iltschi, calul lui Winnetou și Hatatitla, calul lui Old Shatterhand din seria lui Karl May *Winnetou*, calul Bator din *Fefelega* lui Agârbiceanu, Houyhnhnmii, caii sapienți și cultivați pe care Gulliver îi întâlnește în călătoriile sale din romanul lui Jonathan Swift,

Jolly Jumper, calul și prietenul lui Lucky Luke, Peachblossom, calul lui Keladry din seria *Protector of the Small*, de Tamora Pierce, Rocinanta lui Don Quijote, Shadowfax, regele cailor din *Stăpânul inelelor* al lui J.R.R. Tolkien, Silver, calul din *The Lone Ranger*, Trotsky, calul lui Mrs. Piggie-Wiggle din cărțile lui Betty MacDonald și, în sfârșit, calul înhămat la caravana lui Mr. Toad din *The Wind in the Willows*, de Kenneth Grahame, care insista ca celelalte personaje să stea de vorbă cu el... Simt că lista este departe de a fi completă, dar nici nu mă mai simt în stare s-o mai lungesc mult. Nu mă pot însă opri înainte de a menționa un superb studiu al lui Ion Mușlea, *Le cheval merveilleux dans l'épopée populaire* (1924), care inventariază captivant cailor fermeceți din epopoile indo-europene.

De obicei, cailor năzdrăvani sunt niște personaje amuzante. De unde credeți că au căpătat simțul umorului?

Nu știu dacă l-au căpătat sau îl au din naștere. Dar de avut îl au, fără doar și poate. Bănuiesc că, dacă n-or fi fost dotați cu simțul umorului din fabricație, l-au dobândit prin contemplarea omului și a strădaniilor lui. Gândiți-vă ce comic trebuie să i se pară unui cal – care percepe instinctiv și gândurile oamenilor și realitatea nedistorsionată de aceste gânduri – când vede discrepanța dintre cele două și efectele ei asupra bietului om. Spectacolul unui om care pare să nici nu bănuiască faptul că realitatea nu se conformează gândurilor sale este extraordinar de amuzant, atunci când este perceput ca atare. Este și foarte educativ, totodată. Asistând necentenit la acest spectacol, cailor au ajuns să-și educe simțul umorului, pe care și-l exercită

constant în raport cu lumea și cu cei ce-o poartă și-i călăresc pe ei. Altfel cred c-ar claca.

Cum poți deosebi un cal fermecat de unul obișnuit? Vi s-a întâmplat vreodată să-i încurcați între ei?

Riscul de a încurca un cal fermecat cu unul obișnuit apare când cailor fermeceți se ambiționează să tacă. Atunci nu-i poți deosebi de cei obișnuiți, dacă nu-ți dau ei un semn. Dar semnul este uneori ambiguu. Mi s-a întâmplat, demult, în armată, să găsesc un cal staționând senin în vârful unui deal. Nu era priponit, nu nimic – stătea pur și simplu și contempla peisajul. Și din când în când privea spre mine, credeam eu, cu subînțeles. Gata, mi-am zis, ăsta-i cal fermecat. Și hop, pe el! De îndată ce m-a simțit în spinare, a pornit în pas domol – ce spun eu domol, era de-a dreptul solemn – întărindu-mi convingerea că-i fermecat. M-așteptam ca din clipă-n clipă să-i crească și aripi. După câteva luni de armată, în care văzusem multe, eram convins că orice e cu putință. Ei, calului meu nu i-au crescut aripi. A luat-o, în schimb, la vale, din ce în ce mai repede și, să vezi miracol, nu am căzut. Zic miracol, pentru că, până atunci, nu mă mai urcasem în viața mea pe cal. Îmi savuram nou-descoperitul talent ecvestru și mă lăsam îmbătat de șuierul vântului pe la urechi când, ca prin farmec, am ajuns la poalele dealului. Acolo, fără veste, calul s-a oprit. Eu nu. Luat în primire de magia inerției, am glisat grațios peste greabănul purtătorului meu, care și-a escamotat complice gâtul și capul pentru a-mi face loc, și am continuat să plutesc o vreme înainte, până când gravitația și-a spus cuvântul și am căzut – da' nu rău. M-am ridicat imediat, constatând că sunt la câțiva metri în fața calului,

MAEȘTRII POVESTITORI

care mă privea senin. Dar de vorbit, tot nu mi-a vorbit. Așa că nici până-n ziua de azi nu știu dacă am avut de-a face cu un cal fermecat sau nu.

De ce „Și am spus povestea așa”? Se poate spune și altfel?

Da, de fiecare dată povestea se poate spune *altfel*. Chiar de către același povestitor. În titlul meu, accentul cade, într-adevăr, pe *așa*. Adică *așa* și nu *altfel* – v-am spus povestea din perspectiva mea, filtrată fictiv prin perspectiva cailor, dar, inevitabil, și prin prisma experiențelor mele. Acel *așa* este irepetabil, cum și fiecare poveste este irepetabilă – ca râul în care nu te poți scălda de două ori.

Dacă ați fi un personaj de poveste, v-ar plăcea să fiți...?

Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase. Pentru că mă cheamă Florin și port barbă. Glumesc... Pentru că mă fascinează numele. În plus, are un rol frumos într-o poveste frumoasă și nici nu trebuie să facă prea mare efort să-l joace. E un rol confortabil, potrivit, simt eu, pentru vârsta

mea. Cred că obligațiile pe care le are i-ar lăsa foarte mult timp să scrie și că ar avea și *ce* scrie. Îmi închipui, de asemenea, că are o bibliotecă uriașă și foarte bine asortată, deși povestea nu suflă un cuvânt despre ea. Mă rog, *așa* îmi vine să răspund *acum*. Dacă m-ai fi întrebat cu câțiva ani în urmă, sau dacă mă vei întreba peste câțiva ani, răspunsul meu ar suna *altfel*.

Ce sfaturi le dați ucenicilor povestitori, copiilor care își doresc să scrie literatură?

Să citească! Restul, dacă e să vină, vine de la sine. Dar deocamdată să citească până când simt că lectura nu le dă pace și poveștile adunate în ei încep să fermenteze și să dea pe dinafară. Apoi să mai citească o vreme, cu propriile lor povești în minte, și de-abia după aia să scrie, recitind permanent ce-au scris. Și să continue toată viața să citească cu un ochi și cu celălalt să scrie. Și să fie smeriți, să învețe bine la școală, să facă multe plimbări în aer liber, să nu se-apeuce de fumat și să nu uite să se joace (dar nu cu focul!).

A consemnat Adina Popescu

